

уявити без міжнародно-правових гарантій, які є різновидом юридичних гарантій і правової системи, яка становить загально визнані норми, що регулюють сферу забезпечення прав і свобод. І тому Європейський суд з прав людини є ефективним механізмом щодо правової системи України і дієвим механізмом захисту прав та свобод людини і громадянина.

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*, 1996, № 30, ст. 141.
2. Огородник А. П. Механізм забезпечення прав і свобод людини та принципи законності в Україні. *Право України*. 2008. № 6. С. 14-18.
3. Рабінович П. Ефективність впливу Конвенції про захист прав та основних свобод людини на держави-члени Ради Європи. *Право України*. 2000. № 11. С. 34-36.
4. Європейська Конвенція з прав людини. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) від 01.01.1990 р. Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

УДК 341.37

DOI: 10.31733/17-03-2023-152-154

Владислав МЕЛЬНИК

викладач кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення
кандидат юридичних наук

Сергій СРЕМЕНКО

заступник начальника з навчальної роботи
доктор технічних наук, професор

Андрій ПРУСЬКИЙ

начальник кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення
доктор технічних наук, доцент

Тарас СКОРОБАГАТЬКО

заступник начальника кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення
кандидат технічних наук

*(Інститут державного управління
та наукових досліджень
з цивільного захисту)*

**ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВРЕГУЛЮВАННІ
ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МИРУ**

Міжнародні організації відіграють важливу роль у забезпеченні миру та стабільності в світі. Вони працюють над врегулюванням військових конфліктів, сприяють укладанню міжнародних договорів та співпраці країн у різних сферах міжнародних відносин. Наявність міжнародних організацій та угод сприяє зниженню ризику виникнення військових конфліктів, що забезпечує безпеку і процвітання країн і народів.

Міжнародна організація – об'єднання трьох або більше незалежних держав, їхніх урядів, інших міжурядових організацій, спрямоване на вирішення певних спільних питань чи організації проєктів [1].

Міжнародні організації виступають як платформа для співпраці між державами в різних галузях, таких як економіка, наука та культура. Це може призвести до поліпшення життя людей та збільшення довіри між націями.

Однією з найбільш впливових міжнародних організацій, яка працює у галузі забезпечення миру в світі, є Організація Об'єднаних Націй (ООН), що заснована у 1945 році та включає 193 країни-члени. Основною метою ООН є забезпечення сталого миру в світі та зміцнення міжнародної безпеки.

Для досягнення цих цілей ООН використовує різні інструменти, такі як встановлення міжнародних стандартів і правил, миротворчі місії, дипломатичний діалог та інші [2].

Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) – міжнародна організація, створена у 1975 році, головними завданнями якої є сприяння забезпеченню безпеки, стабільності та співробітництва між країнами-учасницями, а також захист прав людини, розвиток демократії й допомога вирішенню конфліктів [3].

Північноатлантичний альянс або НАТО (англ. North Atlantic Treaty Organization – NATO) – міжнародна міжурядова організація, військово-політичний союз 30 держав Північної Америки та Європи, які прагнуть досягти мети Північноатлантичного договору, підписаного у Вашингтоні 4 квітня 1949 р.

Північноатлантичний альянс сприяє демократичним цінностям і надає можливість членам консультиватися і взаємодіяти в області захисту й безпеки для вирішення проблем, побудови довірчих стосунків і, в кінцевому результаті, запобіганню конфліктів [4].

Загалом існують тисячі міжнародних інституцій, які мають на меті збереження миру та порядку в світовому суспільстві.

Американський науковий співробітник з міжнародних відносин Майкл В. Дойл (англ. Michael W. Doyle) у своїй книзі «Ways of War and Peace» стверджує, що міжнародні організації та угоди можуть допомогти у зменшенні ризику виникнення збройних конфліктів і сприяти мирному врегулюванню суперечок між державами. Автор розглядає різні інституціональні механізми, такі як міжнародні закони, регіональні організації та інші, які можуть зменшити ризик виникнення військових конфліктів. Учений стверджує, що міжнародні організації можуть бути корисними для мирного врегулювання конфліктів, оскільки вони надають форум для переговорів і вирішення суперечок. Крім того, міжнародні організації можуть сприяти довгостроковому мирному розвитку, встановлюючи стабільні політичні та економічні відносини між державами [5].

Однак М. Дойл зазначає, що ефективність міжнародних організацій залежить від того, наскільки держави готові дотримуватись міжнародних стандартів та угод. Також, ефективність міжнародних організацій може бути обмежена, якщо держави використовують їх як засіб для втручання у внутрішні справи інших країн. Науковець підтримує важливість міжнародних організацій та угод у забезпеченні миру в світі, проте він також розуміє, що їх ефективність залежить від багатьох чинників, і не може бути гарантованою в усіх випадках [5].

Варто звернути увагу на дослідження американського політолога Джона Джозефа Міршаймера (англ. John Joseph Mearsheimer), які є важливими в контексті аналізу ролі міжнародних організацій у регулюванні конфліктів і забезпеченні миру в світі. На переконання вченого, наявність міжнародних організацій може сприяти зниженню рівня конфліктності між країнами, а також зменшити ризик виникнення військових конфліктів. Зокрема, Джон Міршаймер наводить приклади таких організацій, як Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна Атомна Енергетична Агенція та Європейський Союз, які допомагають зберігати мир і стабільність у світі [6].

У своїй праці «The Tragedy of Great Power Politics» науковець також відзначає, що міжнародні організації можуть бути корисними в контексті зниження ризику війни між великими державами, які зазвичай є головними учасниками конфліктів у світі. Проте він акцентує на тому, що ефективність міжнародних організацій залежить від їх здатності до дії, що може бути обмежено через низку факторів, таких як політичні інтереси та недостатня підтримка з боку держав-учасниць [6].

У своїх дослідженнях Міршаймер звертає увагу на те, що міжнародні організації не є універсальним рішенням для всіх типів конфліктів. Наприклад, вони можуть бути ефективні для врегулювання незначних конфліктів між країнами, але не так ефективні для вирішення значних конфліктів, особливо тих, які стосуються сильних держав. Також, за деякими оцінками, найбільші міжнародні організації, такі як ООН, часто не можуть ефективно діяти через бюрократичні процеси та політичні обмеження.

Таким чином, хоча міжнародні організації можуть відігравати важливу роль у врегулюванні конфліктів і забезпеченні миру в світі, їх ефективність обмежена. Для досягнення ефективного врегулювання конфліктів необхідна більш широка та інтенсивна міжнародна співпраця, включаючи активну участь держав і громадянського суспільства у вирішенні конфліктів й побудові миру [6].

Отже, дослідження Міршаймера та Дойла показують, що наявність міжнародних організацій може допомогти запобігти виникненню збройних конфліктів і зменшити їх інтенсивність. Різні інституціональні механізми, такі як міжнародне право, режими та регіональні організації, можуть збільшити довіру та співпрацю між країнами і допомогти зменшити ризик виникнення конфліктів.

Однак, якщо країни-учасниці конфлікту не дотримують міжнародних норм права, до них можуть бути застосовані різні механізми впливу, такі як дипломатичний тиск, економічні санкції, міжнародна ізоляція тощо. Крім того, існують різні міжнародні судові органи та трибунали, які можуть притягнути до відповідальності за порушення міжнародного права як окремих осіб, так і держави загалом. Наприклад, Міжнародний кримінальний суд може розглядати кримінальні справи проти окремих осіб, зокрема військових і політичних лідерів, щодо вчинення військових злочинів й злочинів проти людяності [7]. Також наявні механізми миротворчої діяльності міжнародних організацій, які можуть здійснювати різноманітні місії та операції з метою вирішення конфліктів і забезпечення миру. Ці місії можуть включати в себе моніторинг перемир'я, надання гуманітарної допомоги, проведення виборів, допомогу у відновленні інфраструктури та багато іншого.

Але незважаючи на наявність різних механізмів впливу та діяльності міжнародних організацій, вирішення військових конфліктів і забезпечення миру залишається складною проблемою. Деякі конфлікти можуть тривати десятиліттями, а в інших випадках, миротворчі операції можуть нести ризик для життя миротворців й призвести до нових конфліктів. Тому потрібні постійні зусилля з боку міжнародних організацій та держав-учасниць для вирішення цієї проблеми.

Відтак, міжнародні організації, такі як ООН, ОБСЄ, НАТО та інші, відіграють важливу роль у врегулюванні військових конфліктів і забезпеченні миру в світі. Вони здатні сприяти розв'язанню конфліктів за допомогою дипломатії, медіації, миротворчих місій та інших інструментів.

Проте, не дивлячись на це, їх ефективність є неоднозначною. Не завжди вони можуть досягти поставлених цілей через різні причини, такі як недостатні ресурси, низький рівень легітимності серед членів, різні інтереси держав-членів тощо.

Тому для підвищення ефективності міжнародних організацій потрібно вирішувати наведені вище проблеми і підтримувати згоду серед держав-членів. Також важливо розвивати нові стратегії та інструменти для забезпечення миру та врегулювання конфліктів у світі. І хоча ефективність міжнародних організацій врегулюванні військових конфліктів і забезпеченні миру в світі не є абсолютною, вони залишаються важливими інструментами для збереження миру та вирішення конфліктів.

1. Міжнародні організації. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Організація Об'єднаних Націй (ООН): офіційний вебсайт. URL: <https://www.un.org/>
3. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ): офіційний вебсайт. URL: <https://www.osce.org/>
4. НАТО: офіційний вебсайт. URL: <https://www.nato.int/>
5. Michael W. Doyle Ways of War and Peace: Realism, Liberalism, and Socialism. New York; London : W. W. Norton & Company, 1997. 244 p.
6. Mearsheimer J. The Tragedy of Great Power Politics. URL: <https://is.cuni.cz/studium/predmety/index.php?do=download&did=216573&kod=JPM755>.
7. Міжнародний кримінальний суд (МКС): офіційний вебсайт. URL: <https://www.icc-cpi.int/>